

Szerkesztőségi Iroda:

Nagybeeskerek,
Zápolya-utca 1-ső szám,
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizeté-
sek és a lap szétküldésére vo-
natkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁI

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÁJEW LAJOS.

Nagybeeskerek, 1909.

XXXVIII. évfolyam 109. szám.

Előfizetési árak:
Égész évre ——— 24 kor.
Félévre ——— 12 .
Negyedévre ——— 6 .
Egy hóra ——— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Péntek, május 14.

A német császár.

— május 14.

A német császár ma Bécsbe érkezett. Mikor a látogatás tervének híre he-
tekkkel ezelőtt megjelent, akkor csak egy-
szerű udvariassági látogatásnak mondták,
amely fejedelmi csókból, udvari ebédből
és diszszázból fog állani. Néhány órai
vizit az egész s azután vége.

Ma már azonban egész más színe-
szaga van a dolognak. A német császár
látogatása világpolitikai eseményt jelent.
Ismeretes, hogy röviddel ezelőtt a „Times“
bécsi tudósítója azzal a hírrel lepte meg
a világot, hogy a német császár interve-
niálása következtében a bécsi fogadtatás a
lehető legelsőbrangabb lesz, — hogy mint-
egy külsőleg is dokumentálják, hogy a
germán világpolitika hajója új vizekre sza-
ladt és hogy szilárdul kíván haladni ki-
tűzött célja felé. És csakugyan ma Európa
diplomáciája leplezetlen kíváncsisággal néz
a bécsi találkozó elé és már most kezdik
mérlegre vetni az entervue minden rész-
letét. Azt például, hogy Vilmos császár
Ferenc Józsefen kívül még a trónörökös
is meglátogatja konopisti kastélyában, igen
jelentős tünetnek nézik; azt magyarázzák
ki belőle, hogy a német fejedelem nem-
csak a jelenre, hanem a jövőre is gondol
és politikáját harmóniába akarja hozni
Ferenc József utódjának fölfogásával is.

Ha azonban nem megyünk ilyen
messze a világpolitika jövődjébe s a
bécsi látogatás jelenlegi jelentőségét kutatjuk,
akkor csak annyit mondhatunk, hogy a
német császár bécsi útja az európai poli-
tika szempontjából a hármasszövetség
békés célzatát szolgálja. Ez a célzat jut
kifejezésre a császár brindisii látogatásá-
ban is, amely az annekszió idején bevált
Tittoni-féle béke-politikát akarja az olasz
közhangulatban erősíteni.

Az olasz király és a német császár
e találkozásán tegnapelőtt Vilmos császár
a hármasszövetség, Európa békéjének ezen
harminc éven át bevált védője által egye-
sített országok felvirágzására üritette poharát.
S a német és az olasz hadihajók ágyui a
hármasszövetség megerősítésére adtak tuszt
mennydörgő szavakkal. Bécsben bizonyára
ismétlődni fog ez a tüntető barátkozás,
melynek belső értékéről a legutóbbi kül-
politikai bonyodalmak idején volt módunk-
ban meggyőződni.

A békéhez a mai helyzetben a jó
szándék egymaga nem elegendő. Tisztán
látni, hogy a helyzet következményeképpen
a hadsereg harcokésztségének fokozása újabb
áldozatokat fog a nemzettől megkövetelni.
Mert a külpolitikai veszélyek nem tüntek
le a láthatárról. Amikor tehát azt látni,
hogy Magyarország ma is az első csata-
sorba kerül minden európai bonyodalom
esetén, annál nyomatékosabban kell inte-
nünk minden döntő tényezőt, hogy keresse
a békés megértés útját. Mert az ország
erejére szüksége lehet mindazoknak a nagy
érdekeknek, amelyeket most az ország
vezetői igyekeznek a jövő biztosítása ér-
dekében összhangba hozni.

Szóval amilyen megnyugtató a német
császár bécsi látogatása ez európai béke
szempontjából. Magyarországra nézve bi-
zony súlyos terheket helyez kilátásba, a
melyeket éppen a fönti szempontok foly-
tán azonban nem lehet kikerülni

Községi takarékpénztárakról.

Irta s a torontái jegyző-egylet május hó 9-ikén tartott
közgyűlésén előadta: Zappe Péter községi jegyző.
(Négy közlemény.)

III.

— május 14.

A községi takarékpénztáraknak felállítását
tehát mi sem akadályoznánk, fenakadást egyes
községi takarékpénztáraknál a hitelszerzés, azaz
a visszleszámitolási hitelnek igénybe vétele
idézhetne elő.

Ezen esetleges bajnak elhárítása céljából
szükséges egy országos központi községi banknak
felállítása, amely egyáltalában valamennyi községi
takarékpénztárnak, közvetve a községek lakosai-
nak anyagi jólétét előmozdítani hivatva lenne.

Ezen banknak létesítése által a községi
takarékpénztárak igazán üdvösen működhetnének,
mivel a központi banknak egyedüli és szent
hivatása kizárólag az lenne, a községi takaré-
pénztáraknak minél olcsóbb visszleszámitolási
hitelt nyújtani.

Ezen banknak a felállítása csak csekély
mérven vennie igénybe a községek hozzájárulását,
mert ezen bank a községek mint részvényesek
által volna alakítandó és pedig olyképen, hogy
minden község, amely községi takarékpénztárt
alakít, köteles lenne a községi adófizetők terhére
előirt évi állami adónak 3%-át 10 éven át rész-
vénytöke fejében ezen bankba befizetni.

Miután az országnak évi egyenes állami
adó előírása 180 millió korona, feltéve, ha minden
nagyközségben és körjegyzőségek székhelyén,
valamint városokban községi takarékpénztár
alakították, a 3% évenként 5 millió 400 koronát
tenne, vagyis 10 év alatt 54 millió korona gyűlne
össze alaptöke fejében, amely oly tekintélyes
összeg, hogy ezen bank az országnak legelső
bankjával is felvehetné a versenyt.

Tény azonban, hogy számítani sem szabad
merni arra, hogy 10 év alatt valamennyi község
tömörülne ezen eszme körül, de mivel a hitel-
szövetkezetek száma 10 év alatt 2000-re szapo-
rodott, feltételezhető, hogy a községi takaré-
pénztárak 10 éven belül legalább is a 3000-et
fogja elérni, vagyis a községeknek 1/3 részét,
amely esetben a községi központi bank 10 millió
korona alaptökével rendelkezne, ami szintén ele-
gendő lenne ahhoz, hogy a szükséges pénzforrá-
sokat megtalálja és a létező községi takaré-
pénztárakat támogathassa.

Emellett az bizonyít, hogy például az or-
szágos központi hitelszövetkezetnek 1908. év vé-
gével saját vagyona volt 7 1/2 millió korona, a
központi hitelszövetkezet kötelekébe tartozó 2000
hitelszövetkezetnek 37 1/2 millió befizetett üzlet-
részei, vagyis összesen 45 millió korona alap-
tökével rendelkeztek. A központ 72 millió korona
kölesönt nyújtott [szövetkezeteinek, a 2000 szö-
vetkezetnél 63 millió korona betét volt, a 2000
szövetkezet pedig 172 millió korona kölesönt
nyújtott tagjainak.

Ebből látható, hogy mennyivel kedvezőbben
működne a községi takarékpénztárak, ha 10 év
alatt csak 3000 ilyen alakulna átlag 30 ezer ko-
rona alaptökével, ami 90 millió koronát tenne;
hozzáadva a központi banknak hozzávetőleges
10 millió korona alaptökéjét, összesen 100 millió
koronával rendelkezne a hitelszövetkezeteknek
45 millió korona alaptökéjével szemben.

Mint hogy pedig a fennálló törvények és
megyei szabályrendeletek értelmében 5 1/2% me-
gyei pótdát, 10% megyei utadót, 5% országos
betegápolási pótdát és járási utadót 2—20%-ig
fizetünk, amely járulékokat egyetlen adófizető sem
ró le szívesen bármilyen humános célt szolgál-
nak is ezen pótdátok, úgy remélhető, hogy bár-
melyik község szívesen és készségesen járul egy
központi községi banknak a felállításához, mert a
3%-os járulékok muló és nem örök időkre szólás mert
bank a községek polgárainak anyagi jólétét elő-
mozdítani lesz hivatva, és mert a község a köz-
ponti banktól osztalékokat élvezend részvényei után.

Hogy ezen 3%-os kivétel útján központi
banknak létesítése sem nehézségbe, sem aka-
dályba nem ütközik, bizonyítom a következővel:

Midőn községben 1900-ban a hitelszövet-
kezet megalakult, rávettem képviselőtestületemet
arra, hogy 100 szövetkezeti üzletrészt jegyeztem
5000 korona névértékben, mely összeget 250 hét
alatt le is fizettük és pedig évenként 1040 koronát,
amely 16 ezer korona állami adónk után 5
éven át és évenként 6 1/2% községi pótdát követelt,
amely kivételt senki sem fogásolt ki és
senki sem neheztelte, mert a lakosságnak érde-
kében történt.

HIREK.

Tájékoztató.

A fürdő (telefon 118. sz.) minden nap reggeli 6 órá-
tól kezdve az urak részére nyitva van; hölgyek részére
minden hétfő, szerda és pénteken déltől 9/10 óráig délután.
Ugyanazon napokon este 5-től 7 óráig urak részére is
Vidéki hölgyek részére minden nap dében gőzfürdő. A
kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad. Zuhanyfürdő
minden nap délután.

A Torontáivármegyei Magyar Közművelődési Egyesü-
let ingyenes olvasóhelyisége és könyvtára nyitva van
mindennap d. u. 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapo-
kon d. u. 2 órától este 10-ig.

Május 15. Hitelesítő közgyűlés.

Május 16. Omke gyűlése.

Május 17. Közig. bizottság ülése.

Május 17. Városi közgyűlés.

Május 17. 20., 21., 22., 23. országos vásár.

Junius 6. Róm. kath. hitközség közgyűlése.

— A városi állandó választmány ülése.
Nagybeeskerek városi állandó választmánya teg-
nap délután 3 órakor dr. Perisics Zoltán
polgármester elnöklésével ülést tartott, amelyen
a hétfői közgyűlés elé kerülő tárgyakat készítet-
ték elő. A gyűlésen jelen voltak: Strosz Béla,
Pánics Dániel, Halmos József, Hausladen Mátyás,
Mattanovics György, Stefanovics János, Giffinger
Zsigmond, Jakóby Gábor, dr. Klein Mór, dr. Man-
gold Samu, Mayer Aurél, dr. Pánics Mladen, dr.
Pollák Győző, Weisz Izidor, Krumenacker Ferenc,
Szalay József, Steyer Isván, Benkovich Miklós,
Szávics Sándor és Annau János. Az állandó vá-
lasztmány fontosabb javaslatait híreink sorában
közöljük.

— A vármegyei közkönyvtár. A „Munkács“
épületnek vármegyei közkönyvtárrá való átalaki-
tási munkálatai serényen folynak. Az épület belső
falait már egészen kibontották, úgy, hogy az
épület belső emeleti részei teljesen szabadok.
A közkönyvtár létesítését a Muzeumok és könyv-
tárak országos tanácsa is melegen támogatja s
tekintettel annak nagy kulturális fontosságára, a
kultuszminiszterhez javaslatot terjesztett, hogy a
torontáivármegyei közkönyvtár építéséhez 80 ezer
koronával járuljon hozzá.

— Az iskolagondnokság ülése. A nagybec-
kerei állami elemi iskola gondnoksága holnap
délután ülést tart, melyen a kir. tanfelügyelő
ünnepélyesen át fogja nyújtani Wégling István
tanítónak igazgatóvá történt kinevezéséről szóló
okmányt. A gondnoksági ülésen azonkívül meg-
fogják állapítani az iskolák vizsganapjait s ki-
jelölik az elnököket.

— A róm. kath. hitközség közgyűlése. A
nagybeeskerei róm. kath. hitközség junius hó
6-án tartja meg rendes évi közgyűlését, amely
egyzersmind tisztújító közgyűlés is lesz.

— A vöröskereszt közgyűlése. A Magyar
Vöröskereszt-Egylet május hó 24-én, hétfőn dél-
előtt 11 órakor tartja budapesti palotájában
(I. Vár, Disz-tér 1. szám) országos közgyűlését
Csekonics Endre v. b. t. t. elnöklésével. A
közgyűlést megelőzőleg d. e. fél 11 órakor érte-
kezlet lesz, mely megállapítja a kijelöléseket és
a központi választmányban és igazgató választ-
mányban megüresedett helyek, továbbá a szám-
vizsgáló-bizottsági tagok helyeire nézve. Az or-
szágos közgyűlés napirendje: 1. Elnöki megnyitó.
2. Határozathozatal a központi választmánynak
mult évi jelentése fölött. 3. Az 1908. évi zár-
számadások és vagyonkimutatás megvizsgálása és a
felmentés fölötti határozat. 4. A fiókegyletek által
a központba az 1909. évi bevételekből beszo-
gáltató hányad meghatározása. 5. A központi vá-
lasztmány indítványainak megvitatása és határo-
zathozatal. 6. A központi választmányból kilépő
tagok helyett új választás. 7. Hat számvizsgáló
megválasztása. Az országos közgyűlés után a
központi választmány tartja alakuló ülést a kö-
vetkező tárgysorozattal: a) a társelnök, az első
alelnök, főjegyző, egy igazgató és két jegyző vá-
lasztása; b) husz tag választása az igazgató-
választmányba; c) az igazgató-választmányba a
horvát-szlavonországi egyletek által kiküldött két
tag bejelentése.

— A klekki kenderáztató. A földmívelési
miniszter a Gossmann és társai klekki lakosok
által Klekken létesítendő kenderáztató-telep cél-
jaira 7000 korona segélyt adományozott.

— **A nagybecskerek—nagykikindai országút kiépítése.** A kereskedelmi miniszter elrendelte a nagybecskerek—nagykikindai törvényhatósági ut 10—15 és 19—29 kilométer szakaszának az építést megelőző helyszíni bejárást. Ezt a helyszíni bejárást f. hó 12-én tartották meg s részt vett azon a kereskedelmi miniszter megbízásából Kikinda y Gyula műszaki tanácsos, míg a törvényhatóságot Demkó István m. aljegyző képviselte. Miután a bizottság egyértelmű megállapodás szerint az utépítésre vonatkozó terveket megfelelőeknek találta, Jankó Ágoston alispán az építéshez szükséges hitel folyósítása ügyében sürgős felterjesztést intézett a kereskedelmi miniszterhez, hogy a földmunkálatok azonnal fogamatossá tételére legyenek s miután az egész utból már csak ezt a két szakaszt kell kiépíteni, remélhető, hogy a nagybecskerek—kikindai törvényhatósági ut mihamarabb teljesen ki fog épülni.

— **A tüzoltóság segélyezése.** Nagybecskerek városa eddig tudvalevőleg évi 5000 koronával segélyezte az önkéntes tüzoltóságot. Minthogy azonban a tüzoltóság az utóbbi időkben kénytelen volt nagyobb beszerzéseket eszközölni, amelyet nem igen tud az eddigi segélyből fedezni, a testület elnöksége most azzal a kéréssel fordul a város közönségéhez, hogy az eddigi 5000 korona évi segélyt a város emelje fel 6000 koronára. A tanács és az állandó választmány a tüzoltó-testület kérését egyhangulag magáévá tette s javasolja a képviselőtestületnek, hogy az évi segítséget emelje föl 6000 koronára.

— **A pótköltségvetés.** A város közgyűlési tárgysorozatán a múlt évre szerkesztett pótköltségvetés is szerepel. Ugyanis a város a múlt évben a rendes költségvetés jogerőre emelkedése után közgyűlési határozatokból kifolyólag olyan nagyobb mértékű beruházásokat volt kénytelen megenni, amely beruházások túlhaladták a költségvetést s így a tanács és az állandó választmány most azt javasolja a közgyűlésnek, hogy az elmúlt évre szavazzon meg egy 12%-nyi pótköltségvetést.

— **A Kossuth-utca megnyitása.** Az Aradáci-ut újból kövezésével együtt felmerült az a terv is, hogy a város a Kossuth-utcat áttöri és kocsit utat létesít a régi vasútállomáshoz. Mennyire fontos e tervnek a megvalósítása, azt bővebben fejtegetni felesleges és elég, ha csak arra utalunk, hogy ezáltal a kocsiforgalom egy része elterelődik az Aradáci-utról, ahol a forgalom máris túl nagy, továbbá, hogy egyes városnegyedekből az ut a vasútállomásig tetemesen megrövidülne. Több ízben foglalkoztunk már ezzel a kérdéssel s a képviselőtestület is elvben hozzájárult a Kossuth-utca meghosszabbításához. A város tanácsa és az állandó választmány most kész tervvel fordul a képviselőtestület elé. Javasolják, hogy a szükséges telkek egyike 2000 koronáért vásároltassék meg, a másik telkek pedig kisajátítás útján szereztessék meg, ami ily módon mintegy 6000 koronájába kerülne a városnak. A kövezési munkálatok mintegy 4000 koronába kerülnének s így körülbelül csak 12000 koronájába kerülne a városnak a Kossuth-utca megnyitása, amennyiben a kikövezéshez az Aradáci-utca kőanyagát lehetne felhasználni. E terv keresztülvitelével a város közönségére semmiféle újabb teher nem nehezedik, mert a költségek teljes mértékben fedezetet nyernek a hidak építésére kapott államsegélyből. Hisszük, hogy a város képviselőtestülete szintén hozzá fog járulni ehhez a javaslathoz, amely rendkívül kedvezően oldja meg ezt a fontos s már évtizedek óta sürgetett tervet.

— **Az Aradáci-utca kikövezése.** A hétfői városi közgyűlésnek egyik igen fontos tárgya lesz az Aradáci-ut kikövezésének az ügye. A legutóbbi képviselőtestületi ülés ugyanis elvben hozzájárult ahhoz, hogy az Aradáci-utca végig, egész a bégaparti vasútállomásig újból kiköveztesessék, egyszersmind megbizta a város tanácsát, hogy a munkálatra a versenytárgyalást megtartsa. A kövezési munkálatra összesen 5 ajánlat érkezett be, nevezetesen: Knott József, a Magyar aszfalt-részvénytársaságé, Kovács Mór, a Kőszénbánya és téglagyár-társulaté és a Magyar keramiai gyár-részvénytársulat ajánlata. A kövezési bizottság behatóan tárgyalta a beérkezett ajánlatokat és a versenytárgyalási jegyzőkönyv szerint Knott József ajánlata nem felel meg, mert ajánlata csak a kőanyag szállítására vonatkozik s az ajánlatba hozott kő sem felel meg a kiírásnak. A Magyar aszfalt-részvénytársaság a kiírási művelet keretén kívül lett beadva. Kovács Mór ajánlata sem volt elfogadható, mert sem a kő szilárdsága, sem alakja és méretei nem felelnek meg a kiírásnak. A kőszénbánya és téglagyár társulat ajánlata keramitburkolatra megfelelt a kiírásnak, ajánlati végösszege azonban a költségvetési vég-

összeghez képest 37%-nyi áremelést tüntet fel. A magyar keramiai gyár ajánlata még aránylag a legkedvezőbb. Ez is keramitburkolatra vonatkozik s a költségelőirányzathoz képest csak 13% áremelkedést mutat. A beérkezett ajánlatokból tehát kitűnik, hogy csak a két utóbbi felel meg a kiírásnak s a kettő közül a keramiai-gyár ajánlata 24%-al jutányosabb, mint a Kőszénbánya és téglagyáré. A magyar keramiai gyár ajánlatánál mutatkozó jelentéktelen áremelkedés a Bégapart-állomáshoz vezető hozzájáró ut folyókájának létesítésében leli magyarázatát. Az állandó választmány azt javasolja a közgyűlésnek, hogy az utat keramittal kövezzék ki s miután a keramiai gyár ajánlata legkedvezőbb, ezt fogadja el. Minthogy városunk a jelenlegi kedvezőtlen pénzügyi viszonyok közepette a jelzett burkolat létesítéséből felmerülő 172277 K. költséget ezidő szerint közszégi kölcsön útján nem fedezheti; indítványozza ennél fogva a kövezési bizottság, hogy ezen burkolat létesítéséből felmerülő és 50 félév alatt fizetendő költség egyelőre a vasuton érkező és feladott áruk után évente befolyó mintegy 12000 K. vámjövödelemből fedeztessék, annyival is inkább, mivel ezen vámszedése kizárólag a szóban lévő utak kiépítésére és fentartására lett annak idején engedélyezve. Egyben javasolja a kövezési bizottság, hogy mielőtt a pénzügyi viszonyok javulni fognak, hogy ezen keramitburkolatból felmerülő költségeknek annak idején hátralevő része, valamint a kövezetvám pénztár terhére a városi villamű pénztártól kölcsönvett még hátralékos 18000 K. összeg városunk által felveendő kölcsönből fizetessék ki, mely hosszabb és több évekre felveendő kölcsön annuitásait a kövezetvám-pénztár könnyebben bírja el. Végre indítványozza a kövezési bizottság s ennek alapján az áll. választmány, hogy az ügy sürgősségére való tekintettel a képviselőtestület, felelősségre való tekintet nélkül, hozza meg véghatározatát.

— **Tanitógyűlés.** Mint Verscezről jelentik, a délmagyarországi tanítóegyesület verseczi fiókköre tegnapi délutáni gyűlést tartott, amelyen több tanító tartott előadást. Dorner tanító előadása után elhatározták, határozatilag kimondják, hogy a nem állami tanítóknak vasuti féljegyek engedélyezése érdekében országos mozgalmat indítanak.

— **A városi mérleg ügye.** Lapunk tegnapi számában megírtuk, hogy a városi mérleg bérbeadására vonatkozó szerződés most júniusban le fog járni. Ezzel kapcsolatban utaltunk arra, hogy noha a városi mérleg a bérlőnek évenként ezeket jövedelmez, a város eddig mindössze évi 400—450 korona bérösszeget kapott érte, s minthogy másutt a hiteles mérleg a városok kezelése alatt áll, megszívlelésre ajánlottuk a városnak azt, hogy más városokhoz hasonlóan Nagybecskereken is vegyék városi kezelés alá a mérleget. A tanács és az állandó választmány tárgyalta az ügyet s javasolja a közgyűlésnek, hogy az eddigi bérlővel szüntesse meg a szerződést s a város vegye saját kezelésébe a mérleget.

— **Az új közvágóhid.** Megírtuk már, hogy Nagybecskerek városában a jelenlegi közvágóhid nem felel meg rendeltetésének s hogy okvetlen szükséges egy új vágóhidnak a felépítése. A város képviselőtestülete elvben már ki is mondta, hogy az új vágóhid felépítéséhez hozzájárul s megbizta a városi tanácsot azzal, hogy a Bégavég soron levő Gligorievics-féle telket vegye meg erre a célra. Ez a telk nemrégiben árverés alá került s az árverésen Nagybecskerek városa volt a legtöbbet ígérő s így a törvényes 15 nap lejártá után a telk a város tulajdonába megy át. A városi tanács, valamint az állandó választmány a telekvásárlást tudomású vették s javasolják a közgyűlésnek, hogy az új vágóhid tervezetének elkészítésére írja ki a pályázatot.

— **Gyepmesteri állás betöltése.** Nagybecskerek város gyepmesteri állása Feimer Péter elhalálozásával megüresedett s a város erre az állásra pályázatot hirdetett. A tanács és az állandó választmány javasolja a képviselőtestületnek, hogy a megüresedett gyepmesteri állást Barát Ernővel, az elhunyt Feimer mostoha-fiával töltsék be.

— **Pótvásár Kiszomborban és Zichyfalván.** A kereskedelemügyi miniszter megengedte, hogy a Kiszomborban április hó negyedikére ki-tűzött, de legyőzhetetlen akadályok miatt meg nem tartott országos vásár helyett e hó tizenhatodikán, s Zichyfalván ugyancsak az április negyedikén elmaradt országos vásár helyett e hó huszonharmadikán pótvásár tartassék.

— **A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller** igazi népszerű háziszerré lett, mely számos családban már sok év óta mindig készen-

létben van. Hátfájás, csipőfájdalom, fejfájás, köszvény, csúznál stb.-nél a Linimenttel való bedörzsölések minden fájdalomcsillapító hatást idéztek elő; sőt járványkórnál, minő: a korela és hányóhasfolyás, az altestnek Linimenttel való bedörzsölése mindig igen jónak bizonyult. Ezen kitűnő háziszerről jó eredménnyel alkalmaztatott bedörzsölésként az influenza ellen is és üvegekben: à 80 fill., 1 kor. 40 fill. és 2 kor. a legtöbb gyógyszerárban kapható; de bevásárlás alkalmával tessék határozottan: Richter-féle Horgony-Linimentet (Horgony-Pain-Expeller) kérni, valamint a „Horgony“-védjegyre és Richter cégjegyzésre figyelni és csak eredeti üveget elfogadni. 2—4.2

Kezdődő vakbolygulásnál igyek reggel éhgyomorral fél pohár természetes Ferenc József-késérvizet, mely a legbiztosabb és a legenyhébb hashajtó. Kiváló előnye, hogy a gyomorra és a belekre nincs semmiféle káros hatással és még naponkénti használat mellett is kitűnően hat. 1909/2/6

Irodalom, művészet.

* **A „Zenélő Magyarország“** közkezdelt zene-műfolyóirat most megjelent 382. füzetére újra a legjobb és legkedveltebb zongorajátékokat közli és pedig: I. Gaál Ferencnek két hangulatos magyar dalát. „Melyik szebb?“ Te kis virág... kezdetűket. II. Müller Károly „L'air du soir“ című rendkívül bájos és dallamgazdag, hatásos hegedű darabját, zongorakísérettel. III. Sousa Fülöp J. „Gladiator“ című, közkezdelt, minden zenekar által játszott, amerikai indulóját. Már szebben megvalogatott házi programot elképzelni sem lehet s bizonyosan nagy örömet hoz e szám minden zongorás házhoz. Elismert tény, hogy annyi zeneművet s a legjobb hazai és külföldi szerzők kiváló újdonságait csak 6—8 koronáért szerezhetni meg külön kiadásokban, a mennyit egy füzet ad e pompás zeneműfolyóiratnak; mégis rendkívül elterjedtsége miatt, 6 korona félévi előfizetésért 12 ily gazdag tartalmú füzetet s egy 54 zeneoldal tartalmú albumot, egész évi 12 kor. előfizetésért pedig a Husvéti és Karácsonyi zenealbumokat teljesen ingyen, kedvezményképen adja előfizetőinek. A most folyó XVI. évfolyam előfizetési ára: Egész évre 12 kor., félévre 6 korona. Az eddig megjelent 380 régebbi füzetekből 60 különféle összeállítású, 30—30 zeneoldal terjedelmű mutatófüzeteket adtunk ki. Ilyen füzet 8—10 korona bolti árú zeneművet tartalmaz s füzetét 60 fillérről hoztuk forgalomba. Ezekről részletes prospektust, úgy egy-egy zeneművekről árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve. Mutatófüzeteket pedig 60 fillér levélbélyeg beküldése ellenében küld: a Zenélő Magyarország (Klökner Ede) zeneműkiadóhivatala Budapesten, VIII., József-körút 11. szám.

* **A szegedi színházról.** A szegedi színház e héten tarja utolsó előadásait. Nyolc hón-pig estéről-estére tartotta ébren a közönség érdeklődését Almássy Endre szinzigazgató. Hétfőn, e hó 10-én is rendkívül érdekes estéje volt a színháznak. Kelemenfalvi Ternovszky Margit, a műkedvelőből ünnepelt primadonnává lett előkelő urasszony, a szegedi és aradi színházak vendégművésznője lépett fel a „Táncos huszárok“ Thea szerepében. Bár az előadás bérletiszűnetben tartották meg, mégis zsúfolt ház tapsolt a gyönyörű hangú és bájos játéku primadonnának. A művésznőt elhálmozták virágokkal és sok tapsot is kapott. E hó 29-én a fővárosi közönségnek is bemutatkozik Ternovszky Margit és pedig Augusztina kir. hercegasszony védőség alatt a Park-Klubban a Dmke javára rendezendő fényes hangverseny keretében.

TÁVIRATOK

A válság.

Szünet a válságban.

Budapest, május 14. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A válság intézésében most egy kis szünet állott be a német császár bécsi látogatása folytán. A szünet azonban mindössze két-három napig fog tartani s már a jövő hét első napján az uralkodó újból föl fogja venni a tárgyalások fonalát a magyar államférfiakkal. Hogy ez Bécsben vagy Budapesten fog-e történni, arra nézve még nincs határozott értesülés.

Kossuth új programja.

Budapest, május 14. (A „Torontál“ ered. távirata.) Beavatott forrásból jelentik, hogy Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter a kikontakozás elősegítésére új programon dolgozik. E program a bankszabadság meghosszabbítását a készpénzfizetések fölvetelével és a katonai kérdésekben bizonyos nemzeti engedmé-

nyeket tartalmazna. A miniszter környezetéből eredő hírek szerint Kossuth úgy nyilatkozott volna, hogy az általa kidolgozandó program ki fogja elégíteni a függetlenségi pártot s a koalíció is fentartható lesz.

A válság megoldása.

Budapest, május 14. (A „Torontál“ ered. táv.) Bécsi forrásból eredő jelentés azt mondja, hogy a válság megoldása e hó utolsó harmadában remélhető. Ugyane jelentés szerint, miután nem valószínű sem az, hogy Justh Kossuthnak mérsékeltebb álláspontjára helyezkedjék, sem pedig az, hogy Kossuth Justhtal tartson, Justh és Kossuth utjai a válság megoldásában szét fognak válni. Justh és Kossuth szétválása a válság megoldásában döntő szerepet nem fog játszani, miután Kossuth befolyása a pártra olyan erős, hogy csak egy igen csekély töredék fogja követni Justhot.

Hermann Ottó nyilatkozata.

Budapest, május 14. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Politikai körökben most a régóta nem politizáló Hermann Ottónak, a kiváló tudósnak nyilatkozatát közlő portálják, amelyet minap Eötvös Károlyal beszélgetve tett. Hermann Ottó ugyanis azt mondta a válságra s a bankkérdésre vonatkozólag, hogy a Habsburgok politikája olyan, hogy a pénzt, a hadsereget s a gazdaságot sohase adják ki a kezükből.

Hírek a balpárt feloszlásáról.

Budapest, május 14. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Politikai körökben a balpárt feloszlásáról szóló hírek keringtek. Most ezt a párt részéről határozottan megcáfolják. Mindössze annyi történt, hogy a balpárt egyik tagja Pilisy Zoltán egy hírlapi támadás folytán kilépett a pártból.

A boszniai bank ügye.

Budapest, május 14. (A „Torontál“ eredeti táv.) Bécsi távirat szerint Wekerle Sándor miniszterelnök bécsi tartózkodását felhasználva arra, hogy a boszniai bank ügyében közbelépjen s annak megvalósulását előmozdítsa.

Ami B i e n e r t h báró osztrák miniszterelnöknek Burián báró közös pénzügyminiszter ellen intézett támadását illeti, ez minden valószínűség szerint Burián báró távozásával fog végződni. A bécsi forrás azt mondja, hogy Burián szentpétervári nagykövet lesz. A forrás a cáfolat ellenére is főtartatja azt a hírt, hogy Burián utóda Zichy János gróf lesz. Viszont Budapesten ezt a hírt ma ismételtén egész határozottan cáfolják.

A német császár Bécsben.

Budapest, május 14. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Bécsből sürgönyzik, Vilmos német császár és neje ma délelőtt 10 órakor érkeztek Bécsbe külön udvari vonattal a déli pályaudvaron. A császár fogadtatására megjelent a király, Ferenc Ferdinánd trónörökös, valamint az udvar tagjai s az állami és udvari méltóságok. A két uralkodó szokás szerint megölelte és megcsókolta egymást, míg királyunk a német császárnénak kezét csókolt. A pályaudvaron Vilmos császár rövid ideig Ferenc Ferdinánd trónörökösrel beszélgetett, majd az uralkodók és kíséreteik kocsira ültek s az Alsee-utcán, Károlytéren, Kärntnerstrassén át a Hofburgba hajtottak. Az utvonalon mindenütt nagy sokaság volt s a közönség zajos óvációban részesítette a császárt és nejét. A Burgban a császár megérkezése után fogadás volt, amelyen megjelentek a közös miniszterek, a két kormány tagjai, Wekerle, Andrássy és Zichy Aladár is.

A francia postások sztrájkja.

Budapest, május 14. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Párisból sürgönyzik, a sztrájkoló francia postások tegnap éjjel gyűlést tartottak, amelyen elhatározták, hogy a sztrájkot a végsőig folytatják.

Ami a sztrájkot illeti, az most nem jár olyan zavarral, mint első ízben. A kormány kétezer elég jól képzett postást kapott, akik a szolgálatban maradt postásokkal együtt elég jól lebonyolítják a forgalmat. Nagyobb zavar csak a távirószolgálatnál van, mert a sztrájkolók számos helyen elvágják a táviró vezetékét. Ha a munkás-szindikátusok általános sztrájkjal nem támogatják a postásokat, úgy ezek sztrájkja teljes vereséggel fog végződni.

Egy másik párisi távirat szerint a kormány legközelebb javaslatot terjeszt a kamara elé, amely az összes állami hivatalnokokat megfosztaná a sztrájkjogtól. A kormány egyúttal megadja a tisztviselőknek a szolgálati pragmatikát.

A törökországi helyzet.

Budapest, május 14. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Konstantinápolyból sürgönyzik, a „Yeni Gazetta“ jelentése szerint, az új török kormány már megállapította programtervezetét E szerint az új kormány külső politikája változatlan marad, azonban annál érdekesebb lesz az a része, amely a belső politikára vonatkozik. A kormány azonban a hadbírság ténykedéseit nem érinti.

Budapest, május 14. (A „Torontál“ eredeti táv.) Konstantinápolyi jelentés szerint ma már hivatalosan megállapították, hogy a Yildizben talált vagyon értéke készpénzben 600 ezer font, értékpapirokban egy millió font.

Még mindig György herceg.

Budapest, május 14. (A „Torontál“ eredeti táv.) Belgrádi jelentés szerint, parlamenti körökben beszélnek, hogy akció folyik az iránt, hogy György herceget visszahelyezzék trónöröklési jogába. A nagy szkupstina ugyanis az ősszel fog még csak végérvényesen dönteni György herceg lemondása dolgában s a herceg hívei a szkupstinában keresztül akarják vinni György herceg visszahelyezését. Ezt megelőzőleg Sándor herceg, a jelenlegi trónörökös, aki ebben a szerepében nem jól érzi magát, nyilatkozatot tesz, hogy ő a szkupstina határozatához mindenben hozzájárul és kész arra is, hogy a trónörökléstől bátyja, György herceg javára visszalép. Komoly körökben azonban nem hiszik, hogy ennek a manipulációnak eredménye lenne.

Határidő-üzlet.

Budapest, május 14. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (májusra)	28 30—
Buza (októberre)	24.04—
Tengeri (májusra)	15.76—
Tengeri (júliusra)	15.40—
Zab (októberre)	15.02—

Felölös szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

Közgazdaság.

Piaci árak.

Hivatalosan feljegyeztettek a Nagybecskereken 1909. évi május hó 14-én megtartott heti vásár alkalmával:

buza	50 kgr.	13.80 korona
kétszeres	„	9.—
rozs	„	9.—
árpa	„	8.—
zab	„	7.80
kukorica	„	6.90
repce	„	7.80
széna I.	„	10.—
„ II.	„	8.—
szalma I.	„	5.—
„ II.	„	5.—
burgonya 1 kgr.	„	—10
disznóhus I.	„	1.80
„ II.	„	1.70
marhahús I. 1 kgr.	„	1.46
„ II.	„	1.90
borjúhus I.	„	1.80
„ II.	„	1.36
juhhus	„	1.04
zsir	„	1.60

Nyilttér.

(E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.)

Vérköpésben, szivbajban és asthmában szenvedő embereknek az újabb kísérletekből kiderült, hogy ilyeneknek egyedül

LUHI ERZSÉBET gyógyviz

ajánlatos fogyasztásra, mely ezek mellett nemcsak a húgyszervek betegségeiben legjobb víz, hanem a legkittünőbb borvíz és enyhén sós íze miatt mindenki, még a legkisebb gyermekek is szívesen veszik magukhoz a gyomor és légeső hurutos megbetegedésénél.

Megrendelhető a forrásbirtoságnál SZOLYVÁN, (Bereg megyében) és Budapesten, V. Zoltán-utca 11.

Telefon: 42-55.

Telefon: 42-55

(474-x.2)

Hirdetmény.

A helybeli római kath. hitközség f. é. június hó 6-án d. u. fél 4 órakor épületének termében

rendes közgyűlését

tartandja, melynél minden 24 éves katolikus, ki hitközségi adót fizet, szavazatképes.

Tárgyak:

1. Jelentés a 3 évi kezeléstről.
2. A képviselőtestület és a vezetőség választása.
3. Határozat a hitközségi épület felépítése felett.

484-3.1

Az elnökség.

1319. kig. sz. 1909. Torontálsziget község előljáráóságától.

Arlejtési hirdetmény.

Torontálsziget község képviselőtestülete

egy mélykut furását

határozván el, az e célból tartandó árlejtés f. hó 26-án délelőtt 9 órája tüzetik ki, melyre vállalkozók ezennel meghívatnak. Kikiáltási ár 2000 korona, melynek 5%-a bánatpénz fejében az árlejtés megkezdése előtt a községi pénztárba befizetendő.

A feltételek a hivatalos órák alatt tekinthetők be.

Torontálsziget, 1909. évi május 12-én.

480-2.1

Előljáráóság.

Házeladás.

Az Aradáci-utcában levő 1. sz. ház
— családi ügyek miatt —

szabad kézből eladó.

Bővebbet a tulajdonosnál,

Molnár Lőrinc, vendéglős.

(477-5.1)

Angol telivér,

sárga mén, 9 éves, apja Xantnail, anyja Valkür, kocsiban, mint nyereg alatt kitünően jár, fedezetési igazolvánnyal, termőképes,

600 K.-ért eladó.

Balás Iván földbirtokos, Elemér.

425-10.8

1909. évi május hó 1-étől már állandóan kapható!
Magyar forrás. Húgyhajtó és húgysavoldó Magyar forrás.

SZULTÁN-FORRÁS

Nagyon kellemes, tiszta ízű, szénsavban gazdag, dus Lithion-tartalmu ásványvíz.

Gyógyító és üdítő ital.

Dus Lithion-tartalma következtében sikerrel alkalmazható vese-, húgykő- és hólyagbajok esetében, továbbá a légző- és emésztő-szervek hurutos bajainak gyógyítására.

SZULTÁN Lithion-gyógyforrás-vállalat.

Kutkezelőség és központi iroda: **EPERJES**. Igazgatóság: **BUDAPEST, VI., Ferenc József-rakpart 22.** — Kapható már külföldön is a következő városokban: Brüsszelben, Páris, London, Newyork, Ostendében.

Telefon Eperjesen: 74. Telefon Budapesten III-93.

Főraktár Nagybecskerekén: **Ro'sa Béla** fűszerkereskedésében és azonkívül mindenütt kapható. 327-100.17

Kolosszeum villany-színház

Magyarország legnagyobb vállalata, a mai kornak megfelelő minden kényelemmel berendezett pavillonban. **Ma és mindennap új műsor kerül bemutatásra.**

Műsor pénteken, május hó 14-én:

1. Mózes élete és működése.
2. Jézus élete és szenvedése (34 részletben).

Ezt megelőzőleg:

1. Sárkányvár. 449-x8
2. Anyósom egy angyal.
3. Ilonka üdülése.

Helyárak: A naponkénti esti előadásoknál
 I. hely 1 kor., II. hely 60 fill., III. hely 40 fill. Gyermekjegy I. hely 60 fill., II. hely 40 fill., III. hely 20 fill.

A délutáni előadásoknál: I. hely 60 fill., II. hely 40 fill., III. hely 20 fill. Gyermekjegy I. hely 40 fill., II. hely 30 fill., III. hely 20 fill. Minden **szurdán 5 órakor** délután ifjúsági előadás lesz állított helyárral.

HIRDETÉSEK

FELVÉTEKNEK A

„TORONTÁL”

KIADÓHIVATALBAN.

ÉRTESETÉS.

Ezenről közölni tesszük, hogy mindazon betétek után, melyek — külön megállapodás szerint — jelenleg magasabban kamatoztatnak, a kamatlábat **1909. június hó 1-étől kezdve 4¹/₂%-ra** leszállítjuk.

Nagybecskerek, 1909 május hó 12-én.

A Nagybecskereki takarékpénztár igazgatósága.

482-1.1

Helybeli nagyobb iparvállalatnál egy

expeditor

= kerestetik. =

Cím a kiadóhivatalban.

(463-x.3)

Szerbneuzina község előljáróságától.

733. kig. sz. 1909.

476-3.2

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

Közölni tesszük, hogy ezen község tulajdonát képező 1 darab 6 éves magyar fajta **tenyészbika** nyilvános árverésen Szerbneuzina községhezánál **1909. május 19-én d. e. 10 órakor** a legtöbbet ígérőnek eladatni fog.

Szerbneuzina, 1909. május 11.

Mirkov,
jegyző.

Vészin,
bíró.

575/1909. sz. A temesvári m. kir. folyammérnöki hivatal.

Arverési hirdetmény.

Mely szerint alólírott ezennel közölni tesszük, hogy a Bégacsatorna védtöltésén

ebben az évben termelt fű

kisebb szakaszokban nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett eladatik.

Az árverés **f. évi május 17-én reggel 9 órakor** az Utvin község melletti bégacsatornai hidnál veszi kezdetét.

1. Május 17-én: Temesvártól a „Csurgó“-ig.

2. Május 18-án: a „Csurgó“-tól a magyarittebei hidig.

3. Május 19-én: a magyarittebei hidtól Jankahidig terjedő csatorna-szakaszon és pedig mindenütt a helyszínén lesz az árverés a kir. folyammérnöki hivatal kiküldöttje által megtartva.

Miről a venni szándékozókát tájékoztatás céljából oly megjegyzéssel értesitem, hogy a kir. folyamfelügyelőknél és a kir. csatornaöröknél, nemkülönben a Bégacsatornával szomszédos községek előljáróságainál úgy az árverés alá kerülő szakaszoknak részletes kimutatását, mint az árverési feltételeket a mai naptól kezdve megtekinthetik.

Temesvár, 1909. évi április hó 25.

A hivatal főnöke:

Cserenyés Jenő,
kir. műszaki tanácsos.

412-3.3

Bárkinek biztosít,

orvosi vizsgálat nélkül:

aggkori nyugdíjat,

rokkantsági járadékot

475-3.2

és özvegyi nyugdíjat,

különböző előnyös feltételek mellett

Hirtenstein M.

a „Magyar nyugdíjbiztosító részvénytársaság“ vezérképviselője Nagybecskerekén.

Özv. Guttman Jakabné és Fiai

Telefon-szám 96.

Nagybecskerek

Telefon-szám 96.

állandóan raktáron tart:

Elsőrendű fehérmeszet
 Beocsini román- és portland-cementet
 Stukatur és alabástrom gipszet
 Surlahomokot, fehér, sárga és rózsaszinben
 Durva és finom homokot
 Különféle nagyságu kavicsot
 Menyeztnádat és ehhez való szöveget
 Fedellemezt különféle minőségben

Valódi aszfalt fedellemezt
 Fedellemez szöveget
 Elszigetelőlemezt falnedvesség ellen
 Elszigetelő anyagot falnedvesség elleni védekezésre
 Kőszénkátrányt
 Carbolineumot
 Tinctorált
 Tűzálló (chamott-) földet
 Tűzálló (chamott-) téglát különféle nagyságban

Aszfaltot és Citument
 Homlokzat (Façade) festéket 25-féle árnyalatban
 Földfestékeket
 Lakkokat
 Firniszt 455
 Terpentint
 Gránitot, vörös, fehér és fekete színben
 Márványgránitot
 Budai földet
 Működőgyára összes gyártmányait

Nyomatott Pleitz Fer Pál kiadónál Nagybecskerekén.